

કેસ મળ્યા તારીખ : ૧૩-૦૫-૨૦૨૬
 કેસ ફેસલ થયા તારીખ : ૨૭-૦૫-૨૦૨૬
 સમયગાળો : દિવસ માસ વર્ષ
 ૧૬ ૦૦ ૦૦

દાહોદ જીલ્લાના મહે. સેશન્સ જજ(શ્રી એચ.જી.વાઘેલા) સા.ની કોર્ટમા

મુ. દાહોદ

ક્રિમી. રીવી. અરજી નં. ૧૧૧ /૨૦૨૬

આંક: ૫

અરજદાર :- મોહનભાઈ રમેશભાઈ તાવીયાડ
 રહે.ભંડારા, તા. સંતરામપુર
 જી. મહીસાગર

વિરૂદ્ધ

સામાવાળા :- શ્રી સરકાર

બાબત :- ભારતીય નાગરીક સુરક્ષા સંહિતાની કલમ ૪૩૮ મુજબ રીવીઝન
 અરજી

અરજદાર તરફે વિ.વ.શ્રી એમ.ડી.ડામેર
 સામાવાળા તરફે વિ. ઇ.ચા ડી.જી.પી. શ્રી એ.કે.પરીખ

:: જ જ મે નટ ::

- (૧) આ કામના અરજદાર ધ્વારા હાલની આ રીવીઝન અરજી ઝાલોદ ના વિ. એડી.ચીફ જ્યુડી. મેજી. નાઓએ ચાકલીયા પો.સ્ટે. પાર્ટ. સી. ગુના રજી. નં.૧૧૮૨૧૦૫૧૨૬૦૦૩૩/૨૦૨૬ પ્રોહી. એક્ટની કલમ ૬૫(ઈ), ૮૮(૨), ૮૧, ૧૧૬(બી) મુજબના ગુનાના કામે અરજદાર ની ભારતીય નાગરીક સુરક્ષા સંહિતાની કલમ ૪૯૭ મુજબ મુદામાલ ટાટા મોટર્સ પેસેન્જર વ્હીકલ પંચ નં. જી.જે.૩૫.એન.૮૯૨૨ પરત મેળવવાની મુદામાલ અરજી તા. ૧૯-૦૨-૨૦૨૬ ના રોજ નામંજુર કરતો જે હુકમ કરેલ છે તે હુકમથી નારાજ અને વ્યથિત થઈ દાખલ કરેલ છે.
- (૨) અરજદારની અરજીની ટુંકમા વિગત એવી છે કે, ઝાલોદ ના વિ. એડી.ચીફ જ્યુડી. મેજી.એ ચાકલીયા પો.સ્ટે. પાર્ટ. સી. ગુના રજી. નં.૧૧૮૨૧૦૫૧૨૬૦૦૩૩/૨૦૨૬ પ્રોહી. એક્ટની કલમ ૬૫(ઈ), ૮૮(૨), ૮૧, ૧૧૬(બી) મુજબના ગુનાના કામે અરજદારની મુદામાલ કાર પરત મેળવવાની અરજી તા. ૧૯-૦૨-૨૦૨૬ ના રોજ નામંજુર કરેલ છે તે હુકમ રદ ઠરાવવા હાલની રીવીઝન અરજી દાખલ કરવાની જરૂરીયાત ઉભી થતા હાલની આ રીવીઝન અરજી દાખલ કરેલ છે. અરજદારને અરજીની વિગતે જણાવેલ છે કે, વિ. નીચેની કોર્ટે તેમની મુદામાલ પરત મેળવવાની અરજી નામંજુર કરતો હુકમ કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતો ધ્યાને લીધા વગર કરેલો છે અને આ હુકમ ભુલ ભરેલો અને અન્યાયકર્તા છે. વધુમા અરજદારે જણાવેલ છે કે, ના. નીચેની કોર્ટનો હુકમ ગેરકાયદેસરનો, ન્યાયના હિતના સિદ્ધાંતો અને કાયદા વિરૂધ્ધનો હોઈ રદ થવા પાત્ર છે.
- (૩) અરજદારે પોતાની અરજીમા વધુમા જણાવેલ છે કે, ના.નીચેની કોર્ટે કરેલ વિવાદીત હુકમ ગેરકાયદેર, ગેરબંધારણીય, કુદરતી ન્યાયના

સિધ્ધાંતો વિરુદ્ધનો તેમજ કાયદાકીય રીતે ટકી શકે તેમ નથી. ના. નીચેની અદાલતે મુળ અરજીના કામે જે હકીકતો લખેલ છે તેનું યોગ્ય અર્થઘટન કરેલ નથી તેમજ અરજદાર દ્વારા રજૂ કરવામા આવેલ પુરાવાઓનું યોગ્ય મૂલ્યાંકન કરવામા આવેલ નથી. અરજીના કારણોમા વધુમા જણાવેલ છે કે, મુદામાલ તરીકે કબજે કરવામા આવેલ વાહન અરજદારની માલીકીનું છે અને રોજીંદા વપરાશ માટેનું તેમજ ઘરવપરાશ તેમજ આવવા જવા માટે ઉપયોગી છે. મુદામાલ વાહનની જાળવણી માટે પોલીસ સ્ટેશનમા કોઈ વ્યવસ્થા નથી અને હાલ મુદામાલ વાહન પોલીસ સ્ટેશનમા ખુદામા પડી રહેલ છે. તે જોતા સદરહુ મુદામાલ વાહન લાંબા સમય સુધી પોલીસ સ્ટેશનમા બિનવપરાશી હાલતમા પડી રહે તો તેના સ્પેર પાર્ટસ, ટયુબ, ટાયર ખરાબ થઈ જાય તેમ છે અને તેની મશીનરી કટાઈ જાય તમે છે. જેથી મુદામાલવાળા વાહનને ખુબ જ નુકશાન થાય તેમ છે અને મુદામાલ ભંગાર થઈ જાય તેમ છે. મુદામાવાળુ વાહન અરજદારને પરત નહીં સોપવાનું કોઈ વ્યાજબી કારણ રેકર્ડ ઉપર ઉપલબ્ધ નહીં હોવા છતાં વાદગ્રસ્ત હુકમ કરી નીચેની અદાલતે ગંભીર ભુલ કરેલ છે. વધુમા તેઓએ જણાવેલ છે કે, આ ગુનાના કેસનો નિકાલ આવતા ખુબ જ લાંબો સમય નિકળી જાય તેમ છે, તેવા સંજોગોમા મુદામાલ લાંબા સમય સુધી પોલીસ સ્ટેશનમા ખુદામા બિનવપરાશી હાલતમા પડી રહે તો દેખરેખ અને કાળજીના અભાવે વપરાશી હેતુ માટે નકામુ થઈ જાય અને અરજદારને ઘણું મોટું નુકશાન થાય તેમ છે. વધુમા તેઓએ જણાવેલ છે કે ના. હાઈકોર્ટ તથા ના. સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા મુદામાલ પરત સોપવાના વિવિધ ચુકાદાઓ આપવામા આવેલા છે તે ચુકાદાઓ ઉપર આધાર રાખી અરજદારને મુદામાલવાળુ વાહન પરત સોપવાનો હુકમ કરવો જોઈતો હતો પરંતુ તેમ નહીં કરી ના. નીચેની અદાલતે ગંભીર ભુલ કરેલ છે. જેથી ના. નીચેની અદાલતનો હુકમ રદ કરી અરજદારની હાલતની આ રીવીઝન અરજી મંજૂર કરી યોગ્ય શરતોને

આધીન મુદામાલ વાહનની વચગાળાની કસ્ટડી અરજદારને સોંપી આપવાનો હુકમ કરવા અરજ ગુજારેલ છે.

(જ) આ કામના સામાવાળા તરફે વિ. ઇ.ચા. ડી.જી.પી. શ્રી એ.કે.પરીખ હાજર થયેલા છે.પરંતુ તેમના ધ્વારા હાલની રીવીઝન અરજી નો કોઈ લેખીત જવાબ રજુ કરવામા આવેલ નથી.

(પ) ઉપરોક્ત હકીકતે મારા ન્યાય નિર્ણય માટે નીચે મુજબના મુદા ઉપસ્થીત થાય છે.

(૧) શું અરજદાર એ હકીકત પુરવાર કરે છે કે, ઝાલોદ ના વિ. એડી.ચીફ જ્યુડી. મેજી.એ ચાકલીયા પો.સ્ટે. પાર્ટ. સી. ગુના રજી. નં.૧૧૮૨૧૦૫૧૨૬૦૦૩૩/૨૦૨૬ મુજબના ગુનાના કામે અરજદારની માલીકીની ટાટા પંચ કાર નં. જી.જે.૩૫. એન. ૮૯૨૨ પરત મેળવવાની ભારતીય નાગરીક સુરક્ષા સંહિતાની કલમ ૪૯૭ મુજબની મુદામાલ અરજી તા.૧૯-૦૨-૨૦૨૬ ના રોજ નામંજુર કરતો કરેલ હુકમ ગેરકાયદેસરનો અને અનિયમિતતાવાળો છે અને તેમા હસ્તક્ષેપ કરવાને પાત્ર થાય છે ?

(૨) શું હુકમ ?

(૬) ઉપરોક્ત મુદાઓ અંગેના મારા ન્યાયીક નિર્ણયો નીચે મુજબ છે

(૧) નકારમા.

(૨) આખરી હુકમ મુજબ.

:: કારણો ::

(૭) અરજદાર તરફે તેમના વિ.વ.શ્રી એમ.ડી.ડામેરે તેમની દલીલ કરતા જણાવેલ છે કે, હાલની રીવીઝન અરજી અરજદાર ધ્વારા ચાકલીયા

પો.સ્ટે. પાર્ટ. સી. ગુના રજી. નં.૧૧૮૨૧૦૫૧૨૬૦૦૩૩/૨૦૨૬ મુજબના ગુનાના કામે તેમની માલીકીની મોટર કાર મુદામાલ તરીકે કબજે લીધેલ હોય તે પરત મેળવવા માટે તેઓએ ભારતીય નાગરીક સુરક્ષા સંહિતાની કલમ ૪૯૭ મુજબની મુદામાલ અરજી ઝાલોદ ના મહે. એડી. ચીફ જ્યુડી.મેજી શ્રીની કોર્ટમા દાખલ કરેલ તે અરજી ના. નીચેની અદાલત દ્વારા કોઈપણ જાતના વ્યાજબી કારણો આપ્યા વગર અને કાયદાકીય જોગવાઈઓનું યોગ્ય મૂલ્યાંકન કર્યા વગર નામંજૂર કરેલ છે. મુદામાલવાળુ વાહન અરજદારના રોજબરોજના કાર્યમા ખુબ જ ઉપયોગી છે, લાંબા સમય સુધી પોલીસ સ્ટેશનમા ખુલ્લામા પડી રહે તો તેના સ્પેર પાર્ટસ ખરાબ થઈ જાય તેમ છે જેથી ખુબ જ મોટું નુકશાન થાય તેમ છે. અરજદાર ના. કોર્ટ ફરમાવે તેટલી રકમના જામીન આપવા તથા શરતો પાળવા તૈયાર હોઈ મુદામાલવાળુ વાહનનો વચગાળાનો કબજો અરજદારને સોંપવા વિનંતી કરેલ છે.

- (૮) સામાવાળા શ્રી સરકાર તરફે વિ.ઈ.ચા. એ.પી.પી. શ્રી એ.કે.પરીખે રીવીઝન અરજીનો વિરોધ કરતા એવી રજુઆત કરેલ છે કે, અરજદારનું આ મુદામાલવાળા વાહનમા પ્રતિબંધીત ઇંગ્લીશ દારૂની હેરાફેરીમા ઉપયોગમા લેવાયેલ છે અને આ વાહનમાથી જે પ્રતિબંધીત ઇંગ્લીશ દારૂ કબજે કરવામા આવેલ છે તેની માત્રા ૨૦ લીટર કરતા વધુ રહેલી છે તે તમામ હકીકત ધ્યાને લઈ ના. નીચેની અદાલતે અરજદારની મુદામાલ અરજી નામંજૂર કરતો જે હુકમ કરેલ છે તે વ્યાજબી,ન્યાયી અને કાયદેસરનો હોઈ તેમા કોઈ હસ્તક્ષેપ કરવાને કારણ રહેતુ ના હોઈ અરજદારની હાલની આ રીવીઝન અરજી નામંજૂર કરવા વિનંતી કરી છે.
- (૯) કાયદાની કલમ ૪૩૮ ની જોગવાઈ, હેતુ અને વ્યાપ ધ્યાને લેતાં જણાયછે કે, આ અદાલતને માત્ર સવાલવાળા હુકમની શુદ્ધતાં, કાયદેસરતા, ઔચિત્ય અને કાર્યવાહીની નિયમિતતાની ચોકસાઈ કરવાની જ સત્તા રહેલી છે.નીચેની અદાલત દ્વારા જે પ્રક્રિયા

અપનાવવામા આવી હોય તે યોગ્ય છે કે કેમ તથા જે કોઈ ઇન્સાફી કાર્યવાહી નીચેની અદાલત દ્વારા ચલાવવામાં આવેલી હોય તેમાં કોઈ અનિયમિતતા ન આવે અને તેનો અમલ ચુસ્તપણે થાય તેની ખાત્રી માટે રીવીઝનની સત્તાનો ઉપયોગ કરવો તે આ કલમનો હાર્દ રહેલો છે. આ કલમની જોગવાઈમાં હુકમની કાયદેસરતના ચકાસવાની પણ જોગવાઈ કરવામા આવેલ છે. જ્યારે કોઈ નિર્ણય અથવા આદેશ કરવામાં આવે ત્યારે તે કાયદા મુજબનો હોય તે એક મૂળભૂત સિધ્ધાંત છે અને જે કાયદા મુજબ તેવો નિર્ણય જ્યારે થયેલ ન હોય ત્યારે જ રીવીઝનની સત્તા અદાલતને પ્રાપ્ત થાય છે. આ કલમમા ઔચિત્ય એવો શબ્દપ્રયોગ પણ કરવામાં આવેલ છે, જે મુજબ નીચેની અદાલત દ્વારા કરવામા આવેલ આદેશ કે નિર્ણયમા કોઈ ભૂલ કે ક્ષતિ રહી જવા પામી છે કે કેમ અને પુરાવાના મૂલ્યાંકનમા કોઈ વિકૃત્તિ ન હોય તે જોવાની સત્તા આ કલમ અંતર્ગત રહેલી છે. આમ, કાયદાની કલમ ૪૩૮ ની જોગવાઈનું વિશ્લેષણ કરતા સ્પષ્ટ થાય છે કે, નીચેની અદાલત દ્વારા જે નિર્ણય કરવામાં આવ્યો હોય કે જે આદેશ કરવામા આવ્યો હોય તેની કાયદેસરતા તથા ઔચિત્ય અંગે રીવીઝનમા નિર્ણય કરી શકાય. આ સંજોગોમા હાલની રીવીઝનના કામે જે સવાલવાળો વિ. ટ્રાયલ કોર્ટનો હુકમ છે તેની નિયમિતતા, તેના ઔચિત્ય, તેની શુદ્ધતાથી વ્યથિત થઈને અરજદાર દ્વારા હાલની રીવીઝન અરજી ભારતીય નાગરીક સુરક્ષા સંહિતાની કલમ ૪૩૮ને આધિન અરજીમા દર્શાવેલ કારણો સબબ કરવામા આવેલ છે. આ સંજોગોમા કાયદાની કલમ ૪૩૮ની જોગવાઈ ધ્યાને લેવી અનિવાર્ય રહેલી છે. કાયદાની આ જોગવાઈ અંતર્ગત ના. ઉચ્ચ અદાલત અથવા સેશન્સ જજ સમક્ષ તેની સ્થાનિક હકુમતમા આવેલી કોઈપણ અદાલતે આપેલા નિર્ણય અથવા આદેશની શુદ્ધતા, કાયદેસરતા, ઔચિત્ય અંગે અથવા નીચેની અદાલતની કોઈ કાર્યવાહીની નિયમિતતાની ચોક્કસાઈ કરવા માટે રીવીઝન થઈ શકે છે.

૧૦. આ તબક્કે પ્રોહીબીશન એક્ટની કલમ ૯૮(૨),૯૯ ધ્યાને લેવી ખુબ જ જરૂરી થઈપડે છે જે નીચે મુજબ છે.

Section 98(2) of Prohibition Act reads as under:-

"Any receptacle, package or covering in which any of the articles liable to confiscation under sub-section (1) is found and the other contents of such receptacle, package or covering and the animals, carts, vessels or other conveyances used in carrying any such article shall likewise be liable to confiscation by the order of the Court[but it shall not be released on bond or surety till the final judgement of the Court where the quantity of the seized liquor is exceeding the quantity as may be prescribed by the rules]."

Section 99 of the Prohibition Act reads as under:-

99. Return of things liable to confiscation to bonafide owners:-

"When during the trial of a case for an offence under this Act the Court decides that anything is liable to confiscation under the foregoing section, the Court may, after hearing the person, if any, claiming any right thereto and the evidence, if any, which he produces in support of his claim, order confiscation, or in the case of any article other than an intoxicant, hemp, mhowra flowers or molasses give the owner an option to pay fine as the Court deems fit in lieu of confiscation:

Provided that no animal, cart, vessel, vehicle or other conveyance shall be confiscated if the owner thereof

satisfies the Court that he had exercised due care in preventing the commission of the offence."

Rule 9 of The Gujarat Prohibition (Liquor Samples and Determination of Quantity Seized Liquor) Rules, 2012 as amended in 2019 reads as under :

Seizure of vehicles when quantity more than ten liters.

"Where the quantity of liquor seized is more than twenty liters in respect of any offence punishable under the Act, the vehicle or conveyance carrying such liquor shall be liable to be confiscated in accordance with the provisions of subsection (2) of section 98 of the Act."

In reported judgment in case of **Pareshkumar Brahmbhatt vs State of Gujarat of Hon'ble High Court of Gujarat passed in Special Criminal Application No. 8521/2017 and allied** matters, it is observed as under in para 51:

51. "I am unable to agree with the submission of Mr. A D. Shah, the learned Amicus Curiae that the Court should read into section 98(2) of the Act, 1949, the power of the Magistrate to release the vehicle in exercise of power under sections 451 or 457 of the Cr.P.C., as the case may be, otherwise section 99 of the Cr.P.C. would be rendered redundant. In my view, the entire purpose of the legislation would be defeated if any other literal construction was to be adopted. I am in agreement with the submission of Mr. Raju, the learned Amicus Curiae that the words "during the trial of a case" in section 99 of the Act, should not be construed as at any stage of the trial. In my view, Mr. Raju, the learned Amicus Curiae, is right

in submitting that Section 99 of the Act comes into play when the Court decides to pass an appropriate order as regards the disposal of the muddamal property under Section 452 of the Code of Criminal Procedure. Section 452 contemplates disposal of the property at the conclusion of the trial and says that when an inquiry or trial for any Criminal Court is concluded, the Court may make such order as it thinks fit for its disposal. This Section 452 refers to a stage when the trial is concluded. The word 'inquiry' in section 452 should be construed as one necessary for the disposal of the property i.e., confiscation, etc. The word "concluded" in section 452 means, in my opinion, "concluded after a full hearing with a final judgment for determination of the case against the accused". For, clearly an order under section 452 can be made only on the basis of the evidence recorded in the inquiry or trial and in accordance with the findings, the Magistrate may arrive at with material. Therefore, Section 99 comes into play on conclusion of the trial i.e. when the court decides to confiscate the vehicle. At the stage, the Court may conduct a formal inquiry and in such an inquiry, an opportunity has to be given to the person claiming the possession of the vehicle. At that stage, the proviso to section 99 comes into play. In accordance with the proviso, the owner may adduce necessary evidence to satisfy the Court that he had exercised due care in preventing the commission of the offence and although the accused persons may be held guilty and convicted, yet the vehicle involved in the commission of the offence may not

be confiscated. There is one more reason to take this view. In section 99, the words are "give the owner an option to pay fine as the Court deems fit in lieu of confiscation". The question of payment of fine would come only on conclusion of the trial and not at an earlier stage."

Moreover, it is held in the above decision at para 65 as under :

65. "My final conclusion is that section 98(2) of the Act, 1949 curtails the power of the Magistrate to order interim release of the seized vehicle under section 451 or 457 of the Cr.P.C., as the case may be. The Courts below will have no jurisdiction to order interim release pending the trial of the seized vehicle in connection with the offence under the Act, 1949, if the quantity of the liquor recovered exceeds 10 liters in quantity."

૧૧. ઉપરોક્ત મુજબની કાયદાકિય સ્થાપિત પ્રબંધો ધ્યાને લઈ ઝાલોદ ના વિ.એડી. ચીફ જ્યુડી. મેજ. ધ્વારા હાલના અરજદારની ભારતીય નાગરીક સુરક્ષા સંહિતાની કલમ ૪૯૭ મુજબની મુદામાલ અરજી નામંજુર કરતા હુકમનું સુક્ષ્મતાપૂર્વક મૂલ્યાંકન કરતા જણાય છે કે, વિ. મેજસ્ટ્રેટ ધ્વારા સદર મુદામાલ અરજી નામંજુર કરતા હુકમમાં યોગ્ય, વ્યાજબી અને ન્યાયીક કારણો આપેલા છે. રેકર્ડ ઉપર રહેલ સામગ્રી ધ્યાને લેતા એ હકીકત સ્વયં સ્પષ્ટ છે કે, આ ગુનાના કામે કબજે કરાયેલ પ્રતિબંધીત ભારતીય બનાવટના ઇંગ્લીશ દારૂ તથા બીયરનો કુલ જથ્થો ૭૯ લીટર ૨૦૦ મીલી.નો છે અને તેવા સંજોગોમાં ગુજરાત નશાબંધી (દારૂનો નમૂનો અને જપ્ત કરેલ દારૂનો જથ્થો નક્કી કરવા બાબત)ના નિયમો, ૨૦૧૨ના નિયમ-૯ મુજબ પ્રોહીબીશન એક્ટ મુજબ જપ્ત કરેલ દારૂની માત્રા ૨૦ લીટર કરતા વધુ રહેલી હોય ત્યારે આ દારૂ વહન કરતા વાહનને પ્રોહીબીશન

એક્ટની કલમ ૯૮(૨) ની જોગવાઈ મુજબ સરકાર દાખલ થવાને પાત્ર બનેછે અને ઉપરોક્ત રીતે હાલના કિસ્સામા કબજે કરાયેલ ઇંગ્લીશ દારૂનો જથ્થો જે નિશંકપણે ૨૦ લીટર કરતા વધુ હોય અને તેથી દારૂનો જથ્થો નિયમ-૯મા ગુજરાત સરકારશ્રી દ્વારા બહાર પાડવામા આવેલ સુધારા મુજબના જાહેરનામાં અનુસાર ૨૦ લીટરની માત્રા કરતા વધારે રહેલો હોઈ પ્રોહીબીશન એક્ટની કલમ ૯૮(૨) ની જોગવાઈ મુજબ આ મુદામાલ વાહન સરકાર દાખલ થવાપાત્ર બનતુ હોવાનુ પ્રથમદર્શનીય નીચે જણાઈ આવે છે. આ સંજોગોમા ફોજદારી કાર્યરિતિ સંહિતાની કલમ ૪૩૮ અન્વયે આ સવાલવાળા હુકમમા હસ્તક્ષેપ કરવા માટે કોઈ ન્યાયોચિત કારણ રહેલ ના હોય તેથી વિ. મેજિસ્ટ્રેટશ્રીના સદર સવાલવાળો હુકમ યથાવત રાખી ન્યાયના વિશાળ હિતમા હાલની આ ક્રિમીનલ રીવીઝન અરજી નામંજુર કરતો નીચે મુજબનો હુકમ કરવામા આવે છે.

:: હુકમ ::

અરજદારની હાલની ફોજદારી રીવીઝન અરજી આથી નામંજુર કરવામા આવે છે.

હુકમની એક નકલ વિ. ટ્રાયલ કોર્ટને મોકલી આપવી.

હુકમ આજ તા. ૨૭મી માહે મે સને ૨૦૨૬ના રોજ ખુદ્દી અદાલતમા વાંચી સંભળાવી જાહેર કર્યો.

તારીખ : ૨૭-૦૫ -૨૦૨૬
સ્થળ : દાહોદ

(હરીશચંન્દ્રસિંહ ગુલાબસિંહ વાઘેલા)
સેશન્સ જજ
દાહોદ

જજ કોડ નં. જી.જે. ૦૦૫૯૦

//C.H.B.//